

ENTREVISTA

Ramsey Campbell / Jaume Balagueró

Escriptor / cineasta

Ramsey Campbell: la mà

► És tot un clàssic de la novel·la de terror moderna. J. Ramsey Campbell sovint ha estat etiquetat com la versió britànica de Stephen King. De totes maneres, la seva projecció comercial no ha estat la mateixa per culpa, entre altres coses, a l'absència –fins ara– de les pantalles cinematogràfiques. *The Nameless* (llibre es-

crit a finals dels seixanta en què es basa *Els sense nom*), és un viatge desconcertant per un món de perversions, bogeria i por.

A Anglaterra, fa pocs mesos que va sortir publicada la seva última novel·la, *La darrera veu que van sentir*. El llibre gira entorn d'un famós periodista de televisió

que té un germanastre que va marxar als 18 anys i que no ha tornat a veure. El segon noi, amb problemes psicològics des de la infantesa, es converteix en un psicòpata i per això comença a enviar missatges en clau, per aconseguir que el seu exitós familiar el trobi. "Les relacions familiars són una constant en la meua obra, sí. És la meua preocupació principal. Sovint les tensions provenen d'aquí, almenys aquesta ha estat la meua pròpia experiència".

el fons us farem riure".

J.B. Jo crec que encara que a nivell de línia argumental la pel·lícula es pugui escapar del que està escrit a l'original, el més important és ser fidel al seu estil. Almenys jo ho he intentat. La manera de mostrar les coses, amb un cert element fantasmagòric, és el que demostra el meu respecte.

R.C. Em ve al cap aquella escena al metro, on arriba un personatge una mica sinistra i s'asseu davant la protagonista. Encara que no passa res, hi ha una sensació d'amenaça molt gran. Només per la seva mirada. És com si hi hagués alguna cosa que l'espectador no està veient, i això crea inquietud.

J.B. A les seves novel·les hi ha trens constantment.

R.C. Sí, molts.

J.B. El que vull dir és que s'ha de pensar que la pel·lícula està feta per gent que coneix bé l'obra de Campbell. En canvi, molts films estan fets per directors que no coneixen gens altres coses que ha fet l'autor al qual estan adaptant.

J.S. Segons el que diuen, es pot arribar a la conclusió que el "thriller" ha estat més banalitzat pel cinema que per la literatura?

J.B. Això va ser fa tres anys, amb *Scream* i títols d'aquest estil. Ara penso que és una mica i que tornem a fer pel·lícules una mica més serioses, més dures. Estic parlant de títols que han estat a la taquilla en els últims mesos, com ara *El sisè sentit* i *El projecte de la bruixa de Blair*. No és una pel·lícula per a adolescents, sinó una aproximació molt més original. Tot varia. Si fa uns anys dominava el terror adolescent, ara els espectadors han madurat.

R.C. Pel que fa a la literatura, és cert que hi ha novel·les escrites específicament per als adolescents, per al mateix públic que va a veure *Divendres 13* i *Scream*. Això em fa pensar que no només hi ha pel·lícules que es basen en llibres, sinó també novel·les que intenten imitar els films d'èxit. De tota manera, a mi m'agrada creure que sempre hi ha hagut en el gènere escriptors seriosos en actiu. Bé, més que seriosos vull dir que es dirigeixen a un públic adult.

► ► ►

J.S. El que s'extreu d'això és que *'Els sense nom'* és una pel·lícula força realista.

J.B. Doncs sí, la pel·lícula explica una història que podria passar. La novel·la, de totes maneres, té alguns elements paranormals que jo no he utilitzat. En el llibre, per exemple, hi ha una mena d'ésser que apareix corrent de tant en tant. D'alguna manera es suggereix que és l'encarnació de la maldat. Són elements molt interessants, però que jo vaig preferir no utilitzar per enfocar millor el film cap a la banda del thriller.

R.C. Hi estic d'acord. Era millor deixar-los fora.

J.B. Crec que era preferible fer un thriller. Però per altra banda, també he de dir que a la pel·lícula hi ha moltes referències indirectes a fets paranormals, com l'aparició d'una revista d'esoterisme. El que volia és filtrar tota una atmosfera ocultista que prové directament de l'herència de Ramsey.

J.S. Potser és que voler mostrar explícitament aquest tipus d'elements implicava el perill d'acabar resultant ridícul.

R.C. El cinema en general té la tendència a mostrar més que a suggerir, encara que a *Els sense nom* sigui a l'inrevés.

J.B. De totes maneres, a mi em venia de gust incloure aquestes referències ocultistes. Fins i tot hi havia algunes coses que hauria volgut treure però que al final no he tret, com per exemple a l'hotel del final, on el personatge del periodista troba llibres sobre nazis. I a mi m'agradava la idea que dins dels llibres hi trobés fotografies d'ovnis i d'autòpsies d'extraterrestres, com si *Els sense nom* –en les seves investigacions sobre la maldat– haguessin descobert connexions entre nazis i qüestions extraterrestres. Em semblava inquietant i idoni de suggerir, sense necessitat de donar més explicacions.

J.S. Per cert, ¿'Els sense nom' tenen alguna base real?

R.C. No, no, crec que no. No és un grup impossible, però fins ara no s'ha trobat res així.

J.B. Tot i això, a *El parásito* aprofundeix molt en la relació dels nazis i tot aquest món. A més a més, la societat Thule és una cosa real i documentada. Així doncs, és veritat que hi havia implica-

cions ocultistes per part del nazisme.

R.C. Sí, sí, per descomptat. A *El parásito* vaig investigar moltíssim sobre això. Evidentment també vaig inventar algunes coses –com ara dir que Hitler podia projectar el seu cos astral–, però la resta va ser a partir de material consultat. El nazisme és potser la manifestació de violència més gran que ha tingut mai lloc a la història de la humanitat, però sí veiem els esdeveniments dels últims anys, tampoc sembla que haguem après gaires coses.

J.S. ¿'Els sense nom' és també un crit d'alerta sobre el perill de les sectes?

J.B. Bé, però és que jo tampoc crec que sigui una obra sobre sectes. M'agrada parlar més d'un grup que d'una secta. De fet, quan vaig llegir la novel·la, en cap moment tenia la sensació que es tractés d'un ens de gent organitzat. La idea que sempre em venia al cap era la d'un grup de persones que s'havien unit perquè tenien inquietuds similars, fosques.

R.C. El mateix; el mateix, penso el mateix.

J.B. I és curiós, perquè la seva novel·la es va traduir a Espanya com *La secta sin nombre*.

R.C. Ah, doncs m'agrada molt més el títol que li has donat tu.

J.S. A la pel·lícula també s'ha optat per canviar el final. ¿Hi ha gaires més variacions del film respecte a l'original?

J.B. El que més influeix és que la pel·lícula sempre és una simplificació. S'han agafat personatges i trajectòries molt més senzilles. Això no es pot evitar, entre altres coses perquè nosaltres teníem molt poc pressupost: 140 milions.

R.C. Però no cal fer-ho d'una altra manera.

J.B. El que més em preocupava era no trair els Sense Nom, les seves inquietuds, la seva maldat i –sobretot– la base de la novel·la, que és la nena que desapareix.

R.C. Per cert, quina edat tenia l'actriu que fa de nena?

J.B. Tretze, em penso.

R.C. Bona xifra.

J.B. Sí. Però voldria afegir una cosa. Jo tampoc crec que sigui necessari fer les pel·lícules exactes als llibres. Per això ja està la novel·la. Si jo calco el seu treball, què pretenc? Fer-ho millor que vostè?

R.C. És que així no tindria sentit. Si tan sols és una il·lustració, no serveix de res. Jo preferia veure una bona pel·lícula que no un film que seguís fil per randa el meu text.

J.B. És clar. El que importa és que estigui inspirada en la novel·la, però com més diferències es trobin, més riquesa

Ramsey Campbell:

"Jaume Balagueró ha agafat edificis autèntics i els ha convertit en elements de terror en estat pur"

"El que jo faig és mostrar les coses que m'espanten a mi"

"El cinema tendeix a mostrar més que a suggerir, tot i que aquí sigui a l'inrevés"

"A l'hora d'escriure, intento prendre la perspectiva dels assassins"

hi ha. I encara que sembli paradògic, per mi això és una mostra de respecte. En aquest sentit, la novel·la és intocable.

J.S. Però no tots els escriptors són així d'oberts.

J.B. El que passa és que si els escriptors saben que els seus llibres agraden a la gent, no necessiten que algú il·lustri el seu treball en un altre mitjà, perquè saben que mai desapareixerà. Jo crec que la fidelitat que he de tenir amb la novel·la de Ramsey és no fer una comèdia. He de buscar l'esperit, l'essència.

J.S. És clar, és que últimament hi ha hagut massa pel·lícules de terror que fan obvi que no es prenen seriosament el tema. Sempre estan picant l'ullet al públic, però en un to infantil. És com si volguessin dir: "Us fem passar una mica de por, però en

Jaume Balagueró:

"Una cosa que m'agrada de Ramsey és que converteix els espais en personatges de la història"

"En el futur, és probable que tornem a treballar junts. Però no seria només agafar una novel·la seva i adaptar-la"

"De Ramsey, m'agraden els personatges que estan absolutament atrets per la maldat"

Jaume Balagueró: l'ull

► Debuta ara amb un llargmetratge, però la carrera de Jaume Balagueró ja fa temps que camina gràcies als seus curts, embrió d'un segell personal marcat pel terror i el suspens. Nascut a Lleida el 1968, després de llicenciar-se en ciències de la informació i realitzar diverses tasques en el camp del cinema i el periodisme especialitzat, va dirigir els títols

Alicia i *Dias sin luz*. A l'Estat espanyol, la comparació entre Jaume Balagueró i Alejandro Amenábar –també jove triomfador amb un thriller psicològic–, semblava evident. Ara, a més a més, el seu film ha coincidit amb el debut de Mateo Gil amb *Nadie conoce a nadie*. Sembla que hi ha tot un corrent de joves cineastes impulsors del gènere.

Pel que fa al pas que acaba de fer Balagueró amb *Els sense nom* (protagonitzada per Emma Vilarasau, Karra Elejalde i Tristán Ulloa), es podria dir que no és tan obertament sanguinari com ho podien ser els seus exercicis predecessors. "En els curts reconec que era més explícit, però això no vol dir que ara m'hagi tallat. Abans tampoc és que fosin curts de violència. Allà ningú feia mal a ningú, sinó que tenia un component més sexual. Crec que eren més malsans que no pas violents".